

Pokoj a dobro

Katolícky časopis farnosti Markušovce
Ročník 17 Číslo 2 Apríl 2015

www.pokojadobro.sk

Skúška viery

Popravy, siroty i celé vyvražené rodiny. Pre vieru v Krista. Nevinné obeť. Obeť nevinných. Nie sú to obrazy dávneho sveta, aj toto nám ponúka súčasnosť. Prežívame obdobie nepokojov, a to nielen vnútorných, ale aj tých politických.

Prenasledovanie kresťanov a iných náboženských skupín na Blízkom a Strednom východe i v niektorých afrických štátoch – plné brutality a násilia – nás núti vážiť si slobodu vyznania a zamyslieť sa nad hĺbkou našej viery. Bol by som ochotný zomrieť pre vieru, poprieť sám seba pre vyššie – duchovné hodnoty? Ostal by som verný až do krajnosti?

Aj Kristova smrť bola násilná a v svetskej optike zbytočná. Nemuselo k nej dôjsť, bola výsledkom závidi,

zášti, strachu z nového a nepoznaného. Avšak nemožno poprieť, že sa stala zhmotnením Božieho plánu, najväčším dôkazom lásky. Priniesla vykúpenie, oslobodenie, veľkonočnú radosť zo zmŕtvychvstania i nádej na vzkriesenie a večný život. V tejto nádeji zomierajú aj dnes tisíce novodobých mučeníkov.

Nedostatočné úsilie o vyriešenie tejto problematiky však núti kresťanov k odchodu z územia, kde žili dve tisícročia. Za posledných 20 rokov ich žije v daných krajinách o 85% menej. Je nevyhnutné, aby sme neboli ľahostajní a upozorňovali na túto nespravodlivosť a porušovanie základných ľudských práv. Ľudia v postihnutých oblastiach sú odkázaní na pomoc zvonku.

VIII. zastavenie krížovej cesty v Terchovej
Snímka: Mária Melicherčíková

Aj preto vyhlásila Konferencia biskupov Slovenska v spolupráci so Slovenskou katolíckou charitou celoslovenskú zbierku na pomoc prenasledovaným kresťanom, ktorá sa uskutočnila pri všetkých bohoslužbách na Kvetnú nedeľu – 29. marca 2015. Rovnako sa vo svojom vyhlásení o prenasledovaní kresťanov biskupi obrátili na všetkých veriacich s naliehavou prosbou o modlitby za mier a zmierenie medzi národmi. Zjednotme sa v duchu a prosme spoločne: *Pane Ježišu, prosíme ťa za pokoj vo všetkých krajinách, kde zúri vojna a prenasledovanie pre vieru, farbu pleti, či iný názor, aby utíchli zbrane a nastúpil vzájomný dialóg a porozumenie.*

Barbora Klučárová

Velkonočné tajomstvo

Ondrej
Švančara
čítaj str. 3

Sestra Zdenka

Peter
Hanuštiak
čítaj str. 8-9

Spievajme ALELUJA

Oliver
Siksa
čítaj str. 12

Milí čitatelia!

V jednej piesni o láske sa spieva: „Kto všetko nedá, ten len málo dal...“

Akoby tu bola reč o veľkonočnom posolstve. Kristus nám dal na kríži všetko. Ak nám niekto dáva všetko, je to pre nás určite príjemné, lebo sa cítime veľmi dôležití. Lenže Kristus žiada aj od nás všetko. Kto z nás dokáže povedať – dávam ti Bože celý svoj život?

Naša katolícka viera stojí na jednom krehkom, a zároveň veľmi pevnom bode – Kristus vstal z mŕtvych. Buď tomu veríme, alebo neveríme. Čiastočná katolícka viera neexistuje. Vyberať si len pekné úryvky zo Svätého písma, ktoré nás oslovia, by bolo pramálo. Bolo by to len akési úsilie o humánnejší spôsob života.

Boh nám dal všetko a túži po našom všetkom. Ale nie preto, aby nás chcel o niečo ochudobniť. Práve naopak, chce nás obohatiť všetkým, čo nám ako jeho synom a dcéram patrí. A to si ani nevieme predstaviť. Zdá sa, že z našej strany dať Bohu všetko je nad naše úsilie. Máme svoje „tajné komnaty“, ktoré si chceme ponechať len pre seba. Držíme sa ich kľúčovite v presvedčení, že keby sme ich stratili, bola by to pre nás katastrofa.

Dať Bohu všetko však zjednodušene znamená prestať sa spoliehať len na svoje sily, um či šikovnosť a začať pozývať Boha do svojich KAŽDODENNÝCH udalostí, navonok niekedy aj banálnych a nepodstatných. Zakaždým, keď čítame o výnimočných ľuďoch, ktorí dokázali odovzdať naplno svoj život Bohu, dozvedáme sa z ich svedectva, že následne dostali od Boha oveľa viac, ako si to dokázali predstaviť.

Odovzdať Bohu všetko je ťažké, priam ľudsky nemožné. Núka sa nám však jedno pomocné riešenie. Zmeniť svoj postoj a začať dávať Bohu všetko – LEN DNES! A to sa už javí reálnejšie na uskutočnenie. Potom bude potrebný už len „tréning“, robiť to každé nové ráno. Týmto spôsobom sa môžeme dopracovať k podstate svojej viery – odovzdávať Bohu všetko. A Kristus nám dá za to mnohonásobne viac.

Požehnané veľkonočné sviatky!

Monika Hodnická, šéfredaktorka

Procesie ako cirkevné tradície

Duch slovenského národa, ktorého bytostným jadrom je kresťanstvo, bol a je najdôležitejším sprostredkovateľom duchovných tradícií. Ľudia, zvlášť na dedine, žili jednoduchým životom práce a modlitby. Každú činnosť svojho bytia podriadili viere v Boha. Procesie pod vedením kňazov boli a sú prejavom živej viery a zbožnosti, verejným vyznaním viery a vzdávaním vďaky za všetky dobrodenia a milosti.

Procesie boli slávne náboženské pochody, ktorých pôvod možno nájsť vo Svätom písme Starého i Nového zákona. Kráľ Šalamún s plesajúcim a jasajúcim sprievodom priniesol Archu zmluvy do Jeruzalemského chrámu. Ježiš Kristus pri svojom slávnom vstupe do Jeruzalema bol sprevádzaný veľkým zástupom ľudí, ktorí ho vítali chválospevmi a palmami a rúchami mu vystielali cestu.

Oslavné procesie boli súčasťou slávenia všetkých významných cirkevných sviatkov a udalostí. Procesie prosebné sa konali na vyprosenie si milosti za dobrú úrodu, za odvrátenie živelnej pohromy, za dobré počasie a iné príležitosti. Cezpoľná procesia Tepličanov do Markušoviec sa konala každoročne v máji na sviatok Jána Nepomuckého, procesia na púť do blízkeho Šulerochu na sviatok Panny Márie karmelskej, pešia procesia na levočskú „huru“ bola samozrejmosťou pre mládež a fyzicky zdatných ľudí.

Procesie mali svoj „organizačný poriadok“. Organizátori zabezpečili mládenčov a mužov na nesenie zástav. Hasiči v hasičských uniformách niesli baldachýn. Dievky niesli procesiové obrazy. Na procesie sa dievky obliekali do slávnostných krojov, ktoré boli určené iba na slávnostné cirkevné sviatky a procesie. Usporia-

danie procesiového sprievodu malo svoj poriadok. Na čele sprievodu išli muži a mládenci. Za nimi nosiči zástav, nasledovali dievky s procesiovými obrazmi, kňaz s Prevelebnou oltárnou sviatosťou pod baldachýnom a nakoniec ženy a deti. Na sviatok Božieho Tela pred Prevelebnou sviatosťou išli deti, aby lupienkami kvetov vystielali cestu. Akúkoľvek úlohu pri organizovaní sprievodu ľudia prijímali s pokorou a poctou.

Procesie na Božie Telo a svätynie ozimín sa v našej dedine konali aj v ťažkých päťdesiatych rokoch útlaku Cirkvi. Asi nás zvýhodňovala poloha dediny. Až normalizačné obdobie v sedemdesiatych rokoch úplne zakázalo akékoľvek prejavy viery mimo kostola.

Po páde totalitného režimu sa obnovila procesia na sviatok Božieho Tela. Procesia krížovej cesty, ktorá sa koná po veľkopiatočkových obradoch z kostola na cintorín. Pribudla procesia v rámci záverečných obradov Vzkriesenia, ktorá sa predtým v Tepličke nekonala. Obrady Veľkého týždňa sa konali vo farskom kostole v Markušovciach.

Procesie sú duchovným dedičstvom, ktoré nám po stáročia odovzdávali naši predkovia. Ak úprimne žijeme svoju vieru, sú aj pre nás.

Text a snímka: Mária Koňaková, Teplička

Veľkonočné tajomstvo

Svätá omša je slávenie tajomstva Veľkej noci. Neustále sa v nej aktualizuje Ježišova veľkonočná obeta. Posledná večera, Ježišova smrť a zmŕtvychvstanie sa pri svätej omši naznačujú, sprítomňujú, aktualizujú a zvestujú. V úkonoch a v textoch eucharistickej obety sa ponajprv veľkonočné tajomstvo naznačuje.

Premenenie

Najvýraznejším znakom veľkonočného tajomstva v svätej omši je úkon premenenia.

V ňom sa Ježiš obetuje ako na kríži, teraz pravda nekrvavým spôsobom. Oddeleným premieňaním chleba a vína sa znázorňuje Ježišova smrť – oddelenie jeho tela od duše. Úkon lámania Chleba zdokonaluje veľkonočnú symboliku. Lámaním sa porušuje celistvosť chleba a Ježiš v Eucharistii sa predstavuje ako Veľkonočný Baránok, ktorý sa obetuje za spásu sveta. Sväté prijímanie ako požívanie Veľkonočného Baránka dovršuje symboliku tajomstva Veľkej noci vo svätej omši.

V textoch svätej omše neustále zaznieva a opakuje sa pravda o Kristovej smrti a jeho zmŕtvychvstani. Badáme to jednak na výslovných výrokoch o veľkonočnom tajomstve, jednak na slovách majúcich obrazný zmysel. Spev Aleluja a zvolanie po premenení nás prenáša do ovzdušia veľkonočných udalostí. Podobne spev Baránok Boží. V každej Eucharistickej modlitbe kňaz zdôrazňuje, že slávenie tajomstva svätej omše má znak veľkonočného tajomstva. „Keď teda slávime pamiatku Pánovej smrti a zmŕtvychvstania...“(II. eucharistická modlitba)

Rozdávanie všetkým

Svätá omša je dokonalým sprítomnením veľkonočného tajomstva. Prítomní na nej sa stávajú účastní toho, čo sa dialo na prvú Veľkú noc v Jeruzaleme. Oslava veľkonočného tajomstva sprítomňuje úkon aj účinky Kristovej smrti a zmŕtvychvstania. To, čo Ježiš svojou smrťou na kríži zaslúžil ľuďom, odpustenie a milosť, v tajomstve svätej omše sa rozdeľuje prítomným. Dôkaz, že obeta svätej omše je sprítomnením Veľkej noci, máme predovšetkým

v prítomnosti Ježišovho tela a krvi na oltári. Ten istý Kristus, ktorý sa raz navždy obetoval a dával požívať na prvú Veľkú noc, je prítomný aj tu ako pokrm, ktorý sa obetuje za nás. „Toto je moje telo, ktoré sa obetuje za vás“. (III. eucharistická modlitba.)

Neustála obnova Veľkej noci

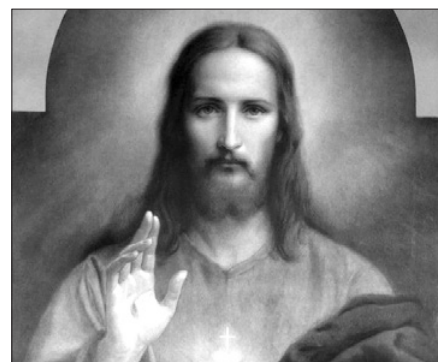
Pri slávení svätej omše sa tajomstvo Veľkej noci aj aktualizuje. Nie je to teda len naznačovanie, spomienka alebo duchovné sprítomnenie, ale dokonalé sprítomnenie, „opakovanie“ Ježišovho veľkonočného diela spásy.

Ježiš pri Poslednej večeri kázal apoštolom, aby to isté robili na jeho pamiatku. Kňaz, účinkujúci z poverenia a mocou Krista, robí to isté, čo konal Ježiš pri Poslednej večeri. Skôr treba povedať, že Ježiš v osobách kňazov vykonáva to isté, čo na Veľkú noc. Cirkev vyjadruje, že to, čo slávi, je obnovovaním tajomstva Veľkej noci v slovách Eucharistickej modlitby: „Zhliadni, prosíme, na dar svojej Cirkvi a spoznaj v ňom obetovaného Baránka, ktorý z tvojej vôle zmieril nás s tebou.“

„Posledná večera, pri ktorej Kristus ustanovil trvalý pamätník svojej smrti a zmŕtvychvstania ustavične sa sprítomňuje v Cirkvi, keď kňaz zastupujúci Krista Pána, vykonáva to isté, čo pri ustanovení obety a veľkonočnej hostiny konal sám Pán a čo učeníkom kázal robiť na svoju pamiatku.“(Všeobecné smernice Rímskeho misálu)

Ježišova obeta

Ježišovi sa netreba znovu obetovať, lebo „tento priniesol jedinou obetu za hriechy a navždy zasadol po pravici Boha. A teraz už čaká, kým mu nebudú jeho nepriatelia položení ako podnožka pod nohy. Lebo jedinou obetou navždy zdokonalil tých, čo sa

posväcujú. Dosvedčuje nám to i Duch Svätý, keď povedal: „Toto je zmluva, ktorú s nimi uzavriem po tých dňoch, hovorí Pán: svoje zákony vložím do ich srdca a vpišem im ich do mysle; a na ich hriechy a nepravosti si už viac nespomeniem. A kde sú ony odpustené, tam už niet obety za hriech.“(Hebr 10,12 – 18)

Ježišova obeta pri svätej omši je teda iba sprítomňovaním veľkonočnej obety, aby na nej a na jej ovocí mohli byť účastní všetky pokolenia ľudstva. On „jedinou obetou navždy zdokonalil tých, čo sa posväcujú.“(Hebr 10,14) Pri svätej omši Ježiš ovocie svojej obety dáva tým, čo sú „určení na posvätenie“.

Slávenie Ježišovej obety je zvestovaním veľkonočného tajomstva. V úkone svätej omše zhromaždená Cirkev vyznáva základnú pravdu svojej viery – vykupiteľskú smrť a Kristovo zmŕtvychvstanie. Slová Božieho ľudu, ktoré prevoláva na slávu Kristovi hneď po premenení, sú výrečným vyznaním a zvestovaním veľkonočného tajomstva.

„Smrť tvoju Pane zvestujeme a tvoje zmŕtvychvstanie vyznávame, kým neprídeš k sláve.“(I. eucharistická modlitba.) Podobne ju poníma ako slávenie veľkonočného tajomstva a jeho zvestovanie ľuďom svätý apoštol Pavol, keď píše o slávení Eucharistie: „A tak vždy, keď budete jesť tento chlieb a piť tento kalich, zvestujete Pánovu smrť, kým nepríde.“(1 Kor 11, 26)

Kedykoľvek sa teda ľudia zhromažďujú sláviť svätú omšu, vždy sú zhromaždení pod zorným uhlom veľkonočného tajomstva. Prežívajú a oslavujú Ježišovu smrť a zmŕtvychvstanie. Prežívať svätú omšu vo svetle veľkonočného tajomstva dáva našej zbožnosti hĺbku, solídny základ a znamená aj pre zhromaždených zmohtnutie viery.

Ondrej Švančara,
správca farnosti

Božie milosrdenstvo a ľudská pokora

Svätá Faustína zaznamenala vo svojom Denníčku: „Ježiš mi dal poznať hĺbku svojej tichosti a pokory a dal mi pochopiť, že práve toto odo mňa žiada.“ (Denníček 758)

Môžeme povedať, že tichosť a pokoru Boh žiada od každého. Lebo iba pokornému srdcu vlieva svoje nekonečné milosrdenstvo. Pýcha je prekážkou, ktorá nedovolí milosrdenstvu vstúpiť. Pokora je vstupná brána.

Neveriaci Tomáš

Evangelista Ján zaznamenáva udalosť po Ježišovom zmŕtvychvstání. Ježiš sa zjavil svojim učeníkom, ale Tomáš nebol s nimi. Keď mu potom učeníci o tom hovorili, neveril: „Kým neuvidím a nedotknem sa, neuverím.“ O osem dní sa im Ježiš zjavil. Bol tam už aj Tomáš. Keď videl, tak uveril a už sa nepotreboval ani dotknúť, už to bolo jasné, už dokázal povedať: „Pán môj a Boh môj.“ Tomáš, kým bol naplnený pýchou, nedokázal prijať Božie milosrdenstvo. Ale keď odhodil pýchu a naplnil sa pokorou, tak z Ježišových rán prijal milosrdenstvo. (Porov. Jn 20, 24 – 28)

Kolko ľudí dnes povie, že Boh neexistuje, lebo ho nevidno. Keby ho videli, tak by uverili. Ale neznamená, že to, čo je neviditeľné, neexistuje. To len vo svojej pýche si chcú ospravedlniť svoj hriechy stav života, aby sa nemuseli zmeniť. Aby nemuseli zanechať to, čo si dlhé roky bez Boha vybudovali. Ale raz každý bude musieť skloniť kolena pred Božou tvárou a uznať, že on je náš Pán a Boh. „Na meno Ježiš sa raz zohne každé koleno v nebi, na zemi i v podsvetí a každý jazyk vyzná: Ježiš je Pán, na slávu Boha Otca.“ (Porov. Flp 2, 10 – 11)

Farizej a mýtnik

Ježiš raz rozprával podobenstvo. Do chrámu prišiel farizej a mýtnik. Farizej išiel celkom dopredu a chválil sa Bohu, aký je dobrý, čo všetko pre neho vykonal, že je dokonalý. Mýtnik zostal celkom vzadu, lebo vedel, že kvôli svojej hriechnosti nie je hodný ísť ani bližšie k Bohu. Iba v pokore prosil Boha: „Bože buď milostivý, mne hriechnemu.“ Ježiš vysvetlil, že farizej nevyšiel z chrá-

Snímka: Peter Lazor

mu ospravedlnený, teda neprijal od Boha milosrdenstvo, lebo bol naplnený pýchou. Mýtnik, hoci vykonal veľa zla, ale pre svoju pokoru bol ospravedlnený, teda Boh mu odpustil a prijal milosrdenstvo. (Porov. Lk 18, 10 – 14)

Človek, ako tento farizej, naplnený svojou pýchou a egoizmom, si myslí, že vôbec nepotrebuje Boha, lebo dokáže všetko sám, dokonca aj veľké diela. On sám je dobrý, on sám je dokonalý, on sám je boh. A to, čo robí, robí často len preto, aby sa vyrovnal Bohu, aby bol na tej istej rovine ako Boh. To diablovo: „Budete ako Boh“ (Gn 3, 5) sa tiahne celými dejinami ľudstva.

My potrebujeme uznať Božiu vládu nad nami, nad našimi životmi, lebo „skrze jeho krv máme vykúpenie a odpustenie hriechov“ (Ef 1, 7) a „pre jeho krv na kríži priniesol pokoj všetkému, čo je na zemi aj čo je na nebi“ (Kol 1, 20).

Prorok Daniel

Nás môže zachrániť len Božie milosrdenstvo, ktoré si máme neustále vyprosovať, vedomí si svojej nehodnosti, vedomí si svojich slabostí. Naplnená pokorou nech stúpa naša prosba do

nebies, podobne ako to urobil Daniel zo Starého zákona, keď ho kráľ Nabuchodonozor hodil do rozpálenej pece: „Zhřešili sme a prestúpili sme tvoj zákon. Pre svoje meno, prosím, neodvrhni nás navždy a nezrušuj svoju zmluvu. A neodnímaj nám svoje milosrdenstvo, pre Abraháma, svojho miláčika, pre Izáka, svojho sluhu, a pre Izraela, svojho svätého. Ale so skrúsenou dušou a poníženým duchom nech dosiahneme prijatie! Nezahanbuj nás, ale nalož s nami podľa svojej krotkosti a podľa množstva svojho milosrdenstva.“ (Dan 3, 29.34 – 35.39.42)

Sestra Faustína

Ukončíme opäť sestrou Faustínou a spolu s ňou prosíme o pravú pokoru, aby sme dosiahli milosrdenstvo: „Ó, pokora, najvzácnejšia čnosť, ako málo duší ťa vlastní. Všade vidím túto čnosť len naoko, ale nie je to skutočná čnosť. Celkom ma znič, ó, Pane, v mojich očiach, aby som mohla nájsť milosť v tvojich svätých očiach.“ (Denníček 1436)

František Benko,
kaplán

O dôležitosti manželstva II.

V predchádzajúcej štúdii sme zamerali našu pozornosť na sviatosť manželstva a jej biblické východiská. Analyzovali sme počiatok manželstva v knihe Genezis a predstavili sme manželstvo z hľadiska prirodzeného poznania. V dnešnej časti predstavíme manželstvo v chápaní Katolíckej cirkvi, v jej dokumentoch a zamyslíme sa nad jeho zrodom.

Čím je manželstvo v očiach Katolíckej cirkvi?

Parafrazujúc učenie Druhého vatikánskeho koncilu a kánonického práva je „manželstvo dôverným, výlučným a nerozlučiteľným spoločenstvom života a lásky medzi mužom a ženou, ktoré ustanovil Stvoriteľ pre ich vlastné dobro a pre plodenie a výchovu detí; tejto zmluve medzi pokrstenými osobami dal Kristus vážnosť sviatosti.“

Manželstvo je teda naj dôvernejším a najbližším ľudským vzťahom. Vyzýva k takému dôvernému a úplnému odovzdaniu sa navzájom, že dvaja manželia sa stávajú jedným a napriek tomu nestrácajú ako osoby svoju vlastnú jedinečnosť. Manžel a manželka nie sú spojení iba citmi alebo erotickou náklonnosťou, ktorá sa egoisticky udržiavaná rýchlo rozplyva (GS 49). Manželia sú Bohom spojení v nerozlučiteľný zväzok lásky, ktorý medzi pokrstenými spečatil Duch Svätý a ak bol už raz završený, stáva sa definitívne nerozlučiteľným.

Komplementarita pohlaví je pre manželstvo taktiež nevyhnutná. Pôvodcom manželstva je Boh. Túžbu po manželstve vryl do nášho najhlbšieho vnútra, keď nás stvoril ako muža a ženu. Manželstvo sa riadi jeho zákonmi, ktoré verne tlmočí jeho Nevesta, Cirkev. Ľudské bytosti nemôžu slobodne meniť zmysel a zámer manželstva.¹ Keďže Cirkev neustanovila ani jeden z týchto zákonov, nemôže o nich rozhodovať, ale ich môže iba strážiť a vykladať, a nikdy nebude smieť vyhlásiť za dovolené to, čo je naozaj nedovolené, pretože to svojou povahou vždy odporuje pravému dobru človeka. Blahoslavený pápež Pavol VI. veľmi trefne poznamenal, že Cirkev vie veľmi dobre, že chránením celého morálneho zákona o manželstve prispieva k obnove pravej ľudskej kultúry.²

Manželstvo nie je iba kontraktom medzi mužom a ženou, ale posvätnou zmluvou. Boh stvoril manželstvo, aby bolo obrazom a účasťou na jeho vlastnej zmluve s jeho ľudom. Preto manželská zmluva vyzýva manželov slobodne, bezhranične a plodne zdieľať Božiu lásku.

Mocou krstu oboch manželov sa ich kresťanské manželstvo stáva účinným znakom jednoty medzi Kristom a Cirkvou a je prostriedkom milosti. Manželstvo dvoch nepokrstených ľudí alebo jedného pokrsteného a jedného nepokrsteného považuje Cirkev za „dobré a prirodzené“.³

Veľká osobnosť Cirkvi na Slovensku – otec kardinál Korec sa nad manželstvom zamýšľa: Manželstvo nie je to po-

sledné, s čím sa kresťan vo svojom živote stretá. Aj manželská láska je len predposledná láska. Za ňou nasleduje ešte láska posledná, vrcholná, tá, ktorá všetko zahŕňa a završuje celý náš život – a to je láska k Bohu. Preto aj manželská láska by mala odkrývať manželom potrebu lásky ešte hlbšej a absolútnejšej, lásky k Bohu. Ak manželia chápu svoj vzťah takto, ak chápu svoj vzťah k Bohu, nemusia sa báť, že ich láska bude chudobnejšia. Naopak – ich láska bude hlbšia, trvanlivejšia, pevnejšia, bude omnoho vrúcnejšia, ako by bola bez Boha.⁴

Zrod sviatostného manželstva

Ako som už skôr spomínal, manželstvo ustanovil Boh v raji. Táto ustanovenie lásky a života na zemi bola vážne poškodené hriechom prvých ľudí. Ježiš Kristus prišiel, aby všetko z hriechu oslobodil, obnovil a uzdravil. Jeho vykúpenie sa vzťahuje aj na manželstvo.

Vykúpenie manželstva sa uskutočnilo vtedy, keď Kristus povýšil manželstvo na sviatosť. Často sa mylne domnievame, že to bolo na svadbe v Káne Galilejskej. Povýšenie manželstva na sviatosť sa uskutočnilo na Veľkú noc, keď sa za nás obetoval na kríži. Sviatostné manželstvo sa zrodilo z jeho veľkonočného tajomstva.

Základom zrodu sviatosti manželstva je Kristovo mystické manželstvo s Cirkvou, ktoré uzavrel svojou smrťou na kríži. Ježiš Kristus je ženíchom, Nevestou je Cirkev. Svojou smrťou na kríži uzavrel s ňou „manželskú zmluvu“. To je nová a večná zmluva, ktorú si dennodenne pripomíname a obnovujeme na našich oltároch pri slávení sv. omše. Manželstvo je tak znázornením tajomného – mystického spojenia medzi Ježišom a Cirkvou.

Veľká noc je sviatok uzavretia novej a večnej zmluvy medzi Kristom – Ženíchom a jeho nevestou – Cirkvou. Je to výročný sviatok zrodu sviatostného manželstva, ktoré má svoj prameň a vzor v spolení Krista s Cirkvou. Preto je Veľká noc sviatkom každej kresťanskej rodiny.⁵

Kiežby sme si toto tajomstvo nášho spoločného manželského života pripomenuli v našich domácnostiach aj počas nastavujúcich veľkonočných sviatkov. Toto vám milí čitatelia nášho farského časopisu prajem a vyprosujem!

Roman Vitko

1 Porov. West, Ch.: *Radostná zvesť o sexe a manželstve*. Bratislava : Redemptoristi, 2007, s. 43.

2 Porov. Pavol VI.: *Humanae vitae*. Trnava : SSV, 2001, s. 27. čl. 18.

3 Porov. West, Ch.: *Radostná zvesť o sexe a manželstve*, s. 43.

4 Porov. Korec, J.CH.: *K manželstvu a rodine*. Bratislava : Lúč, 2004, s. 8-9.

5 Porov. Janáč, P.: *Rodina na ceste k Otcovi*. Námestovo : RKFÚ v Habovke, 1999, s. 48.

Epitaf Štefana MÁRIÁSSYHO

V hlavnej lodi kostola svätého Michala Archanjela v Markušovciach, na pravej strane nad lavicami, je v stene zabudovaný epitaf. Znázorňuje celú postavu obrneného rytiera, ktorý v pravej ruke drží zástavu a v ľavej ruke štít. V štíte sú striedavo vyobrazené dva znaky nachádzajúce sa aj v erbe rodu Máriássy; zdvihnuté obrnené rameno držiace palcát a dvojkríž, po bokoch ktorého sú umiestnené kvety, pravdepodobne ide o ruže. Tento epitaf bol vyhotovený na pamiatku Štefana Máriássyho, čo pripomínajú i veľké písmená v hornej časti epitafu; v pravom hornom rohu „S“ a v ľavom hornom rohu „M“. Rovnako sa o zosnulom dozvedáme z latinského nápisu, ktorý sa tiahne pozdĺž celého obvodu epitafu. Jeho slovenský preklad znie nasledovne: „V tomto hrobe odpočíva Štefan Máriássy. Večnú pamiatku týmto staviam svojmu rodu a aby tento kameň prikrýval moje kosti: bol som verný svojej vlasti a Zápoľskému domu, ale teraz som vrátil svoje telo zemi, prosím „Boha Otca“, aby moju dušu umiestnil tam, kam patrí. Pochovaný 30. apríla 1516.“

Zo života Štefana Máriássyho

Druhá polovica 15. storočia patrí v histórii rodu Máriássy jednoznačne životu Štefana Máriássyho, ktorý pozdvihol rod nielen majetkami, ale aj duchovne. Narodil sa v roku 1463 ako štvrté dieťa (tretí syn) šarišského podžupana Ladislava Máriássyho. Bol dvakrát ženatý. Jeho prvou manželkou bola Lucia Csáholyiová. Po jej smrti v roku 1502 sa v roku 1504 znova oženil s Potenciánou Bornemiszovou. Z týchto manželstiev pravdepodobne vzišlo osem detí, z ktorých azda najznámejší bol syn František, prívrženc Jána Zápoľského. Týmto synom ďalej pokračuje aj línia rodu.

Štedrosť a hojné finančné zázemie Štefana Máriássyho pocítili azda najviac veriaci v Markušovciach, kde nechal okolo roku 1486 ku kostolu so severnej strany pristaviť kaplnku sv. Kozmu a Damiana, patrónov lekárov a zdravia. Správcovi kaplnky udelil dane, ktoré vyberal od obyvateľov Lieskovian, a dokonca vymohol u kráľa i ďalšiu výhodu, a síce, že kaplnke pripadli aj kráľovské dane z Lieskovian. V roku 1500 nechal z južnej strany ku kostolu pristavať ďalšiu kaplnku zasvätenú sv. Anne.

Okrem toho, že sa Štefan nemalými čiastkami podieľal na dobudovaní kostolov a dal vystať niekoľko kaplniek, jeho zásluhou dostal rod svoju tvár v podobe jednotného erb. Ten mu bol udelený 29. februára 1504 kráľom Vladislavom II. v Budíne. Od týchto čias mohli Máriássyovci oficiálne používať svoj erb.

Okolo roku 1500 bol vymenovaný za kapitána Spišského hradu a podžupana Spišskej a Šarišskej župy. Štefan dal začiatkom 16. storočia veľkolepo prestavať markušovský hrad. Nechal ho opevniť múrmi a baštami, dokonca mala byť okolo neho vykopaná priekopa. Ešte väčšie rozmery však nadobudlo pobúrenie 13 spišských miest na čele s Levočou proti tomuto konaniu Štefana. Akiste to pramenilo z obavy, že tak veľké sídlo by im mohlo byť konkurenciou v obchodnom styku s Uhorskom a Poľskom a prišli by tak o príjmy, ktoré

im z toho plynuli. Na stranu spišských miest sa v roku 1507 postavil aj kráľ Vladislav II. V dôsledku toho došlo k dohode medzi Máriássyovcami a spišskými mestami, resp. mestom Levoča. Štefan pristúpil na kompromisy, medzi inými napríklad aj na to, že kostol sv. Michala, ktorý je v tesnej blízkosti hradu, nebude k hradu pripojený.

Obavy Levoče mohli prameniť i z toho, že Štefan bol veľmi vplyvný a bohatý muž. Pripadli mu takmer všetky majetky rodu, pretože rod v tomto období nemal takmer žiadnych mužských potomkov. Štefan Máriássy bol bezpochyby najvýznamnejším členom tohto starobylého šľachtického rodu.

Miroslava Lazniová, Markušovce
Snímka: Peter Lazor

LITERATÚRA: Genealogicko - heraldický hlas, roč. 1/2000, HRASKOVÁ, N.: *Renesančné epitafy a náhrobníky na Slovensku*. In: *Umení a remesla*, 1969., PAJDUSSÁK, M.: *Markušovce. Nástin dejepisný*. Kežmarok : Pavel Sauter, 1923., MÁRIÁSSY, P.: *X. storočí rodu Máriássy*. Košice : Harlequin, 2006. 156 s. ISBN 80-89082-08-4., MÁRIÁSSY, P.: *...tisícročná história rodu pokračuje...*. Košice : Karnat. 2006. 60 s.

ROK ZASVÄTENÉHO ŽIVOTA

Z rehoľného života markušovského rodáka

Tak ako si Pán kedysi do svojich služieb povolával za učeníkov ľudí z najrôznejších profesií, tak to robí aj dnes. Apoštolov povolal z lodí a od rýb, no mňa povolal od počítača a od programov. A tak som tiež zanechal svoje „siete“ a šiel za ním.

Život v Misijnom dome

Aj keď si mnohí myslia, že život v reholi znamená byť zatvorený medzi knihami, stále sa modliť a byť ticho, vôbec to nie je pravda. V kláštore je občas aj celkom rušno a nudu tu nepoznáme, na to nie je čas. Nesedíme stále nad knihami a nežijeme ako v stredovekom kláštore. Ako každý, aj my máme mobil, počítač a všetko, čo potrebujeme k bežnému životu. Ale život v reholi človeka naučí, že nepotrebujeme donekonečna veci zhromažďovať, učíme sa jednoduchosti.

Sme Misijná spoločnosť a bývame v Misijnom dome. Je normálne, že tu máme aj iné kultúry. Máme tu troch pátrov z Indonézie a jedného seminaristu z Indie. Je super stretnúť pátra, ktorý je na Slovensku len pol roka a prvé, čo vám povie je: „Som hladný ako vlk.“ Keďže je blízko letisko, tak sem prichádzajú aj misionári, ktorí prichádzajú zo svojich misijných krajín na dovolenky. Takto stretávame pátrov, ktorí pôsobia v pralesoch, džungľách, medzi Indiánmi...

Denný program

Ráno vstávame o 5:15, aby sme stihli všetko, čo je potrebné a aby sme mohli byť načas na modlitbách, ktoré sú o 5:45 v kaplnke. Po Ranných chválach nasleduje polhodinové rozjímanie a sv. omša. Najťažšie je vstať skoro ráno. Ale keď si uvedomím, že mnoho ľudí už dávno cestuje do práce, tak spánok zo mňa opadne a musím precitnúť do nového dňa.

Po rýchlych raňajkách utekáme do školy, ktorá je v centre Bratislavy. Stretávame sa tam s jezuitmi, františkánmi, minoritmi, kapucínmi, redemptoristami, ale myslím, že najväčšie zastúpenie máme stále my – verbisti. Na škole študujú aj laici. Spoločne si uvedomujeme, že nezáleží na tom, či máš habit hnedý, sivý, čierny, alebo či si v civile, každý každého rešpektuje.

Po škole bežíme na modlitby

a obed. Po obede sa niektorí vracajú späť do školy na vyučovanie, niektorí majú voľno určené na štúdium alebo prácu, alebo pripravujú katechézy pre veriacich. Večer sú modlitby a večera a potom štúdium, alebo program, ktorý sa dohodne. V Misijnom dome robím službu kostolníka a pri tom stále obdivujem našu markušovskú pani kostolníčku Máriu Kalafutovú, ako to všetko každý deň precízne zvláda.

V nedele doobeda chodíme so spolubratom k Sestrám Matky Terezy, kde už čakajú bezdomovci a každý má svoju skupinku, pre ktorú má katechézu.

Keď som do Misijného domu šiel prvýkrát, netušil som, do čoho idem. Predtým som si život v Bratislave ani nevedel predstaviť. Očakával som tu hluk, autá, betón... Ale Misijný dom sa nachádza mimo hlavnej cesty a je ukrytý medzi stromami a zeleňou. A 5 minút behom alebo 15 minút peši sa dá ísť poprechádzať do lesíka, alebo k Dunaju. Možno 2 – 3 km odtiaľ je rakúska hranica, a tak každý deň, keď cestujem autobusom do školy, vidím na jeden strane Bratislavu a na druhej Rakúsko.

V Bratislave sa občas cítim, ako keby to bolo naozaj najzápadnejšie východniarske mesto. Svet je malý, a tak keď zaznie slovo Markušovce, neraz sa stane, že aj učiteľ zdvihne hlavu a spýta sa, kto je odtiaľ. Ľudia Markušovce

poznajú. Nieкто má z Markušoviec babku, iný pochádza z Rudnianskeho Smižian... alebo pomáhal pri stavbe fary s pánom farárom Michalom Vitkovským.

Rozhodnutie

Dnes nie je ľahké spraviť rozhodnutie pre kňazský, zasvätený či manželský život. Je to rozhodnutie, ktoré je nastálo, napriek tomu, že žijeme v dobe, v ktorej je všetko iba dočasu. Pokaždí sa mi mobil, nevedí, neoplatí sa opravovať, vymením ho. Ale život nevymeníme, a preto je rozhodnúť sa niekedy dosť náročné. Ale nech sa rozhodneme akokoľvek, keď vy kročíme na cestu s Ježišom, on bude našou oporou a s ním na ceste vytrváme, či to je cesta kňazstva, zasväteného života alebo manželstva.

Matej Reiner

Snímka: Peter Lazor

SESTRA ZDENKA – hrdinská žena v utrpení

„Utrpenie utvára priestor pre Božie myšlienky. Trpieť v stave milosti je východiskom veľkých skutkov. Preto si ľahnem ako na kríž so všetkými svojimi chybami pred bránu Božieho majestátu, cez ktorú Boh vlieva svoje milosti. Aj v tomto pokornom položení ho budem vrúcne milovať a pracovať neustále iba pre neho. Každý musí rozviazať uzol utrpenia a bolesti, lebo ak ostaneme pripútaní k sebe, nemôžeme sa hýbať...“ (Myšlienky zo Zapisníka bl. sestry Zdenky)

V lete tohto roka (31. júla) si pripomenieme 60 rokov od úmrtia tejto u nás málo známej mučeníčky nedávneho komunistického režimu.

Sestra Zdenka sa narodila v obci Krivá na Orave, rodným menom *Cecília Schelingová*, 25. decembra 1916. Cecília prišla na svet v deň narodenia nášho Pána, resp. v deň, keď si Cirkev pripomína príchod Krista Spasiteľa na tento svet, aby ho svojím životom, utrpením i smrťou vykúpil, a tak otvoril nebeské kráľovstvo pre všetkých, čo ho milujú.

Cecília sa podobala Pánovi nielen dátumom narodenia, ale on si ju vyvolil na to, aby niesla bremeno kríža, ktorý si zvolila sama a aby ho nakoniec vyniesla až na vrchol Golgoty. Svoje predsavzatia plnila dôsledne a v duchu vlastných predstáv obetovala svoj život za iných. Svoje detstvo prežila v rodnej obci. V roľníckej rodine. Rodinné i spoločenské vzťahy charakterizovalo úsilie uplatňovať kresťanské chápanie života na horizontálnej i vertikálnej rovine. Na dorastajúcu *Cecíliu* mal osobitný vplyv vynikajúci miestny farár *Viktor Milan*, rodák z Ružomberka, ktorý ju viedol v duchovnom raste.

Na rozhodnutie vstúpiť do rehole Kongregácie milosrdných sestier sv. Kríža mali však hlavný vplyv krížové sestry, či tzv. „krížiačky“ (tak ich často pomenúvala verejnosť), ktoré v časoch jej mladosti pôsobili v jej rodnej obci. Do kláštora sa rozhodla vstúpiť už ako pätnásť ročné dievča v roku 1931. Tam absolvovala ošetrovateľský kurz a po ňom dvojročnú zdravotnícku školu. V roku 1936 sa rozhodla pre noviciát a 30. januára 1937 zložila aj večné sľuby. Na odporúčanie si vybrala reholné meno **Zdenka**.

Ako ošetrovatelka pôsobila najprv v Humennom, odtiaľ na pozvanie Štát-

Ikona bl. Zdenky: Emília Dankovčková

Motto sestry Zdenky

„Pane, duša moja stojí pred tebou ako krásny jarný deň, plný kvetu, vône a jasu. Čo urobíš s tou jarou, Pane? Pošleš kruté sparné dni, že odpadnú kvety, zmizne vôňa, umlknú spevy? Nuž, Pane, staň sa vôľa tvoja. Všetkým len tak dozrieva bohaté ovocie. Len jedného ma chráň: Netrešci ma tak, aby tá krásna jarná krajina mojej duše mala ostať navždy krajinou síce kludnou, ale bez snahy, bez práce, bez skúšok, bez pokroku, krajinou mŕtvou, tebe a mojim blízkym.“

nej nemocnice v Bratislave nastúpila ako laborantka, neskôr ako asistentka na röntgenologickom oddelení u *prof. Karola Ondrejčku*. Hneď po nástupe do Štátnej nemocnice si získala priazeň i obdiv lekárov, sestier, najmä však pacientov. Jej reholná spolusestra *E. Hrabková* sa raz vyjadrila, že „sestra Zdenka mala charizmu reholnej opatrovatelky, ten vzácny dar, ktorý sa ho-

cikomu nedáva.“ K pacientom vedela pristupovať s potrebným prívetivým úsmevom, ktorý tak chorí ľudia veľmi potrebujú. V práci bola veľmi pedantná a dochvilná, vyznačovala sa dôslednosťou v plnení každodenných povinností.

Rozhodnutie obetovať sa

Sestra Zdenka pôsobila v úlohe milosrdného samaritána, zároveň však od zloženia reholných sľubov prevzala na seba aj úlohu Šimona z Cyrény. Prijala na seba kríž, čo patrilo v tých, ale aj dnešných, časoch medzi najťažšie. Brala ho na pleciah s vedomím, že človek obdarený požehnaným utrpením sa stáva darom a milosťou pre ostatných.

Tento kríž akoby na ňu čakal, dá sa povedať, že sám Spasiteľ jej ho vymeral na mieru. Sestra Zdenka hrdinsky pomáhala na úteku väznenému katolíckemu kňazovi **ThDr. Štefanovi Košťalovi** (*1913, +2003), ktorý od roku 1950 do svojho zatknutia pôsobil aj v Spišskej Novej Vsi, ako správca farnosti, ktorého vtedajšia Štátna bezpečnosť v 50-tych rokoch prenasledovala, tak ako aj všetkých Bohu zasvätených.

Tento pokus o pomoc pri prvom úteku bol úspešný (sestra Zdenka nasykala vrátnikovi do horúceho čaju uspávacie prášky, nakoľko bola chladná februárová noc, čaj padol vhod), no pri druhom pokuse ju zatkli, lebo ako sa neskôr ukázalo, bola to nastavená pasca ŠtB. (Štátna bezpečnosť nasadila svojich agentov, ktorí sa vydávali za katolíckych kňazov). Sestru Zdenku uväznili v Justičnom paláci v Bratislave a tam ju podrobili vyšetrovaniu, ktoré bolo spojené s bezohľadným mučením.

„Policiajné úrady chceli vedieť čo najviac o úteku kňaza ThDr. Košťala, preto ju nemilosrdne a bezohľadne bili, mučili kopancami, potápaním v ladej vode tak, že dozorca ju nohou tlačil

do koryta, do ktorého ju hodili. Mučenie pokračovalo tak, že ju z chladnej miestnosti, kde ju nechali ležať, za vlasy dotiahli do miestnosti, kde ju vyzliekli a škripcom vytiahli na skobu, ktorá bola pripevnená na povale, revali na ňu, aby sa priznala, kto jej pomáhal pri úteku kňaza z nemocnice, po jej odpovedi, že jej nik nepomáhal, začali ju biť gumenými obuškami. Bili ju až do okamihu, kým nestratila vedomie. Sestra Zdenka sa nevedno po akom čase prebudila v mokrej plachte z vrecoviny, v ktorej ju asi ťahali z vyšetrovacej miestnosti. Jej telo sa po takomto trýznení zmenilo na jednu veľkú ranu.“ Ako sa neskôr vo väznici v Prahe zverila svojej spoluväzenkyni Helene Kordovej-Wildeovej, aj napriek tomu sa na adresu svojich mučiteľov, nikdy nebyjadrovala so zlostou alebo s hnevom, radšej mlčala a ticho sa modlila.

Strata slobody a práv

Dňa 17. júna 1952 bola sestra Zdenka odsúdená za údajnú velezradu na 12 rokov straty slobody a 10 rokov straty občianskych práv. Sestra Zdenka bola vo vyšetrovacej väzbe v Bratislave, potom v Rimavskej Sobote, Pardubiach, v Brne a v Prahe na Pankráci. Podmienky v jednotlivých objektoch neboli rovnaké, z istého aspektu však mali spoločného menovateľa: zaujatost proti Bohu a Cirkvi. Zároveň však boli proti všetkým ľuďom, ktorí patrili do cirkevných organizácií. Tak sa potom stalo, že najvernejší synovia Cirkvi i najobetavejšie dcéry Kristovej náuky nesmeli pôsobiť medzi ľuďmi, a čo bolo najbolestnejšie, nakoniec sa stali obeťami totalitnej svojvôle.

Zdenka každé utrpenie prijímala s odvzdanosťou do Božej vôle a s dôverou, že Spasiteľ jej pomôže niesť kríž aj v najťažších chvíľach života. Napokon to vyjadrila v Zapisníku slovami: „Boh nám vždy dá tolko odvahy, koľko trpíme, a keď nám pridá utrpenie, pridá nám milosť trpezlivo ho znášať. Nič ma nezastraší, ani vietor, čo prihnal husté mraky. Moja dôvera vtedy rastie, lebo viem, že za mrakmi je moje milované Slnko.“ Z väzenia v Prahe bola sestra Zdenka ako ťažko chorá prepustená 16. apríla 1955. Zomrela v trnavskej nemocnici 3. júla 1955. Dožila sa necelých 39 rokov. Pochovaná bola v Tr-

nave, ale 16. októbra 1979 bola sestra Zdenka exhumovaná a spolu s 10-timi sestrami sv. Kríža prevezená do spoločného hrobu v Podunajských Biskupiciach. 14. septembra 2003 ju Svätý Otec Ján Pavol II. v Bratislave blahorečil.

Sestra Zdenka si vedome zvolila cestu kríža, zreteľne a presvedčivo si toto rozhodnutie vpísala do modlitebnej knižky ako motto života. Aj ju tyraní mučili, vymýšľali priam neuveriteľné muky. Nakoniec, akoby pribitá na kríž, zomiera počas svätej omše. Sestra

Zdenka celým životom a svojou smrťou vykupovala život kňaza, vedome za jeho vlastný život pod krížom obetovala svoj vlastný.

Blahoslavená sestra Zdenka – oroduj za nás!

Peter Hanuštiak
Snímka: P. Lazor

Citácie použité z knihy: *Boli soľou i svetlom*, SSV, Trnava 2001

Viac informácií o bl. Zdenke nájdete na www.zdenka.sk

Večerná adorácia v našej farnosti

Svätý Otec Ján Pavol II. v apoštolskom liste píše: Ruženec Panny Márie, ktorý sa postupne vyvíjal v druhom tisícročí pod vplyvom Božieho Ducha, je modlitbou, ktorú milovali svätí aj Cirkev. Vo svojej jednoduchosti a hĺbke zostáva aj v dnešnej dobe dôležitou modlitbou, určenou na to, aby prinášala ovocie svätosti.“

Snímka: Peter Lazor

Modlitba posvätného ruženca mala dôležité miesto v jeho živote už od mladosti. Po zvolení na Petrov stolec priznal: „Ruženec je moja najobľúbenejšia modlitba. Je to nádherná modlitba!“

Panna Mária už viac ako 150 rokov prichádza na našu zem a pozýva nás k tejto modlitbe. Prostredníctvom nej preukazuje nám svoju materinskú starostlivosť. Jej príhovor dokáže v srdci Syna dosiahnuť všetko. Keď v ruženci úpenlivo prosíme Máriu, modlí sa s nami a za nás. Prosiť za hriešnych, bedárov, tá, ktorá hriešnikmi vôbec nepohrda a ich neodmieta.

Prečo znova nevziať do rúk ruženec ako naši predkovia?

Životný štýl dnešnej doby nás okráda o čas na modlitbu, o čas na vypočutie potrieb svojich blízkych, o možnosť podeliť sa so svojimi starosťami a radosťami, o istoty vzájomnej opory a spolupatričnosti. Deti sa odcudzujú rodičom, rodičia deťom a manželia navzájom. Je to púšť našich životov.

Na pohladenie našej duše, balzamom na ubolenú dušu, oázou pre náš život sa nám ponúka adorácia. Pri večernej adorácii, v dňoch mariánskych sviatkov, môže v našej farnosti jednotlivec či celá rodina vstú-

piť do ticha a prítmnia kostola. Spolu s našou Matkou Bohu ďakovať, Boha chváliť, odprosovať a prosiť o milosť pre seba, rodinu, blízkych, Cirkev a celý svet.

„Nevládzem...“ „Nestihla som autobus...“ „Moje deti...“ „Bolí ma...“ „Nečakaný hosť...“ Nič z toho už nie je prekážkou na stretnutie sa s ním.

Človeče, nevládzeš? – choď k nemu a ticho na neho pozeraj! Máš trápenie, bolesť? – on počúva, on ti ulaví, on ti pomôže. Čaká na nás, má pre nás živú vodu: „Kto sa napije z vody, ktorú mu ju dám, nebude žízniť naveky.“ (Mt 4,14)

Renáta Regecová

Vyznanie onkológa s 29-ročnou praxou

Zmenil som sa a dozrel vďaka drámam, ktoré prežívali moji pacienti. Naše skutočné limity nespoznáme dovtedy, dokiaľ uprostred našich životných trápení neobjavíme, že sme schopní ísť oveľa ďalej. Bol som prítomný pri drámach mojich pacientov. Až prišiel deň, keď popri mne prešiel anjel.

Pozeral som sa na tohto anjela v podobe 11-ročného dievčatka, vysileného z dvoch dlhých rokov liečby. Nikdy som však nevidel tohto anjela poddávať sa. Veľakrát som ho videl plakať. Videl som aj strach v jeho očiach, ale to je ľudské! Jedného dňa som prišiel do nemocnice skôr a našiel som môjho anjelika v izbe samého. Spýtal som sa, kde je jeho mama. Ešte ani dnes nedokážem vyrozprávať odpoveď, ktorú mi dal bez toho, aby som sa hlboko nedojal.

„Moja mama vyjde niekedy von z izby, aby na chodbe v skrytosti plakala. Myslím, že keď zomriem, moja mama bude cítiť smútok. Ale ja sa nebojím zomrieť. Nenarodila som sa pre tento život.“ „Čo pre Teba znamená smrť, môj poklad?“ opýtal som sa jej. „Keď sme malí, chodíme niekedy spať do postele našich rodičov a nasledujúci deň sa prebudíme v našej posteli, však? A tak jedného dňa zaspím a môj Otec ma príde vziať. A ja sa prebudím v jeho dome, v mojom skutočnom živote.“

Zostal som ohromený a nevedel som, čo povedať. Cítil som sa zaskočený duchovnou zrelosťou tohto dievčatka, ktorá bola utrpením urýchlenná. „A moja mama bude cítiť smútok,“ dodala. Dojatý a v snahe zadržať slzy, som sa opýtal: „Čo pre teba znamená smútok, dieťa moje?“ „Smútok je láska, ktorá zostáva.“ Dnes, v mojich 53 rokoch by som nenašiel nikoho, kto by ponúkol lepšiu, priamejšiu, jedno-duchšiu definíciu slova smútok: „Je to láska, ktorá zostáva.“

Aj smútok z Ježišovej smrti na kríži môžeme vnímať ako lásku, ktorá zostáva.

Spracovala: Ludmila Salanciová

Zdroj: <http://www.aleteia.org/it/salute/articolo/la-morte-spiegata-da-una-bambina-con-cancro-terminale-5849670836289536>

© Copyright www.cestaplius.sk

Viac na: <http://www.cestaplius.sk/cestaplius/clanok/smrt-ktoru-vysvetluje-dievcatko-s-rakovinou-v-terminalom-stadiu>

Zásobáreň múdrosti

„Raz, keď som bol dieťa, stará mama rozprávala príbeh o jednom dedkovi, ktorý sa počas jedenia ušpinil, pretože si nedokázal dobre vložiť do úst lyžicu. A jeho syn rozhodol, že ho presunie od spoločného stola. Urobil preňho malý stôl v kuchyni, kde nebol na očiach, aby tam jedával sám. O niekoľko dní po príchode z práce našiel syn svojho najmladšieho syna, ako sa hrá s kusom dreva, kladivom a klincami, nuž sa ho opýtal: „Čo to robíš?“ „Robím stôl, oci.“ „Stôl, a načo?“ „Aby bol nachystaný pre teba, aby si mal kde jedávať, keď budeš starý.“ „Deti majú viac svedomia ako my!“ – konštatuje Svätý Otec František v katechézach venovaných rodinám.

Ďalej uvádza, že starí ľudia sú bohatstvom, ktoré nemožno ignorovať, sú „zásobárňou múdrosti nášho ľudu“. Za prorocké označil slová svojho predchodcu Benedikta XVI., že „civilizovanosť spoločnosti sa posudzuje aj podľa toho, ako zaobchádza so starými ľuďmi a aké miesto im dáva v spoločenskom živote“.

Súčasný pápež volá po prebudení kolektívneho zmyslu pre vďačnosť, ocenenie, pohostinnosť, ktoré dajú starému človeku pocítiť, že je živou súčasťou spoločnosti. Vďaka pokrokom medicíny sa život predĺžil, avšak spoločnosť sa širšie neotvorila pre život. A seniori sú bohatstvom, nemožno ich ignorovať. V súvislosti s Knihou Sirachovho syna: „Nepohrdaj tým, čo rozprávajú múdri starci, ale máš sa zapodievať ich múdrymi výrokmi, lebo od nich sa naučíš rozlišovaniu, aj ako sa zachovať v núdzi“ (porov. Sir 8, 9 – 10), upozorňuje: „Ak sa my nenaučíme dobre zaobchádzať so seniori, tak isto sa bude zaobchádzať s nami. Kde niet úcty k starým ľuďom, tam niet budúcnosti pre mladých.“

Podľa Svätého Otca svet potrebuje seniorov, ktorí sa modlia. Zdôrazňuje: „Je pravda, že spoločnosť má tendenciu skartovať nás, ale Pán určite nie. Volá nás, aby sme ho nasledovali vo všetkých fázach života... starší vek má milosť a poslanie, skutočné povolanie Pána. Ešte nie je čas na „vytiahnutie vesieli“... Modlitba starých rodičov a starších osôb je veľkým darom pre Cirkev. Veľkou injekciou múdrosti pre celú ľudskú spoločnosť: hlavne pre tých, ktorí sú príliš zavalení prácou, príliš zaneprázdnení, príliš nezúčastnení. Nieкто musí spievať aj za nich, spievať o Božích znameniach, ohlasovať Božie znamenia a modliť sa za nich!“

Uvádza príklad Benedikta XVI., ktorý sa rozhodol stráviť v modlitbe a načúvaní Bohu posledný úsek svojho života. Podotýka, že si vypočul príbehy starších ľudí, ktorí sa stravujú pre iných, ako aj príbehy manželských párov, ktoré hovoria: Dnes máme 50. výročie manželstva. Dnes oslavujeme 60. výročie manželstva... a vyzýva ich, aby ukázali mladým, ktorí sú tak rýchlo unavení, svedectvo vernosti v pokročilom veku. Do popredia dáva i Simeona a Annu, ktorí dlhým čakaním i naďalej naplňali celý svoj život, nemali dôležitejšie povinnosti ako toto: čakať na Pána a modliť sa. Starí môžu pripomenúť ambicióznym mladým, že život bez lásky je životom vyprahnutým, že nad obavou z budúcnosti je možné zvíťaziť, že je väčšou radosťou dávať, ako prijímať. A napokon, modlitba neprestajne očisťuje srdce. Chvála a prosba k Bohu chránia srdce pred zatvrdnutím v hneve a sebecke.

Adriana Lazorová

Článok spracovaný podľa: <http://www.tkkbs.sk/view.php?cislocianku=20150304023,20150311017>

Spievajme ALELUJA a budme svetlom sveta

Teraz vás teda, bratia, povzbudzujeme, aby ste oslavovali Boha. A to je to, čo si všetci hovoríme, keď spievame Aleluja. Chváľte Pána, hovoríš ty druhému a on hovorí tebe. A keď sa všetci povzbudzujú, všetci už robia to, do čoho sa povzbudzujú. Chváľte však z celej svojej bytosti, čiže aby nechválil Boha iba váš jazyk a váš hlas, ale aj vaše svedomie, váš život, vaše skutky. Takto sa zamýšľa sv. Augustín nad oslavným Aleluja.

Počas Veľkej noci slovo *Aleluja* zaznieva často a veľmi radostne. Celé chrámy oslavujú zmŕtvychvstanie nášho Pána mohutným radostným *Aleluja*. A naozaj oslavovať Boha za to, že poslal vlastného Syna na svet, aby nás vykúpil je veľmi podstatné a hodné nekonečnej vďaky. Veď Ježišovým zmŕtvychvstaním nám Boh daroval všetko, daroval nám večný život v jeho kráľovstve a definitívne premohol hriech a smrť. Nič lepšie nám darovať nemohol.

Teda Pána Boha máme oslavovať stále. Ale stačí oslavovať Boha iba jasným spevom radostných veľkonočných piesní v kostoloch? Myslím, že sv. Augustín to veľmi priamo vysvetľuje a učí nás, čo je naozajstná oslava Pána. Iste aj oslava v chrámoch a hlavne v našich osobných modlitbách je podstatná, ale iba to nestačí. Aby bola naša chvála naozaj úprimná a milá v Božích očiach, musí byť celý náš život preniknutý oslavou Pána. Nielen jazyk a slová, to nestačí. Veď viera bez skutkov je mŕtva.

Nezáleží až tak na tom, ako silno spievame oslavné *Aleluja* v kostole, i keď i to je dôležité. V prvom rade musí náš život byť oslavou Boha. Máme chváliť Pána z celej svojej bytosti a nie z celého svojho hlasu. Oslavujeme Pána svojim životom a skutkami? Alebo viac spevom a jazykom? Veď Ježiš to vyjadril jasne: „*Nie každý, kto mi hovorí Pane, vojde do nebeského kráľovstva, ale iba ten, kto plní vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach.*“

Snažme sa, aby všade, kde vedú naše kroky a všetko, čo konáme, bolo opravdivou oslavou Boha. A niekedy netreba na túto oslavu absolútne žiadne slová. Náš život jasne ukazuje, ako oslavujeme Boha.

Lebo, ak sa neodchýlime od dobrego života, hoci náš jazyk bude mlčať, naše skutky budú mohutne volať a spievať *Aleluja*. Naše srdce bude oslavovať Pána a on predsa chce byť blízko nášho srdca a nie slov a jazyka.

Snímka: Peter Lazor

Boží sluch počúva naše srdcia a slová, iba ak vychádzajú úprimne z nášho srdca a sú potvrdzované skutkami a celým životom. Môžeme povedať, že *Aleluja* v kostoloch musí byť ozvenou v našich životoch naplnených láskou, dobrom, porozumením, jednoducho opravdivým dobrým životom.

Celé veľkonočné obrady sú fascinujúce, hlavne však vigília zmŕtvychvstania, teda Biela sobota, v ktorej prvýkrát po Pôstnom období zaznieva mohutné *ALELUJA*.

Hneď na úvod vigílie je symbolom víťazného Krista krásny a pravdivý obrad svetla. Kristus je opravdivé a jediné svetlo, ktoré vedie naše životy po správnej ceste. Pri požehnaní ohňa sa kňaz modlí, aby Kristus v nás roznietil svojím svetlom túžbu po ňom. Musíme naozaj túžiť po svetle do nášho života. Toto opravdivé svetlo nám môže dať iba Boh. A ak chceme v našich životoch kráčať správnu cestou a chceme na nej vidieť definitívny cieľ, musíme kráčať s Kristom. Veď Kristus je svetlom sveta, ako aj kňaz spieva pri vstupe do tmavého kostola. Aká krásna a pravdivá symbolika: kňaz nesie veľkonočnú sviecu

paškál ako víťazného Krista, ktorý osvecuje svet opravdivým svetlom. No my nielen na toto svetlo pozeráme, ale aj si odpaľujeme sviečky od neho. A naozaj musíme vždy, celý náš život odpaľovať svetlo od Krista, lebo toto svetlo nám ukazuje správnu cestu a nielen to. Ono nás aj navracia na správnu cestu a odpúšťa naše hriechy.

Veď pri ohni sa kňaz modlí aj toto: *Svetlo Krista, ktorý slávne vstal z mŕtvych, nech zaženie tmu z našich srdc a myslí.* Skutočne svetlo Kristovo zaženie každú tmu z našich životov. Teda aj keď nám svieca v našom živote zhasne, lebo ju premôže tma hriechu, snažme sa opäť ju zapalovať.

Vždy keď spievame oslavné *Aleluja* pamätajte na to, že nám nestačí iba slovami chváliť Boha, ale hlavne našimi skutkami a celým životom, lebo také *Aleluja* Boh miluje. A na ceste životom nezabudnime nikdy na opravdivé a jediné Svetlo, ktoré nám vždy a v každej situácii ukáže správnu cestu a každú tmu v našom živote ožiari nekonečným jasom.

Má moc zachrániť nás

Velkonočné obdobie. Zo všetkých strán na nás doliehajú slová Posledná večera, utrpenie, kríž, Golgota, spása. Cez Pôst sme mohli počuť pieseň Kríž je znakom spásy. Ale akým znakom je pre nás Ježišov kríž v skutočnosti? Ako ho my, mládež, vnímame vo svojich životoch?

Chcel zomrieť na kríži

Prečo Ježiš trpel pre každého človeka? Niesol ťažký kríž, trikrát padol, pocítil opovrhnutie spoločnosťou. Pripomína nám to každý rok. Ako by tým chcel vyčítavo povedať: „Pozri, pre teba som musel zomrieť.“ To nie je pravda. Lenže vo svete sa vyskytuje aj takýto krivý pohľad.

Ježiš povedal: „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, čo položí svoj život za svojich priateľov.“ Boh nás pokladá za priateľov, a tak nás miluje, že bol ochotný dať „svojho jednorodeného Syna, aby nezhynul nik, kto v neho verí, ale aby mal večný život.“ (Ján 3, 16) On nezomrel preto, aby nám to vyčítal a vyvyšoval sa. Bola to služba lásky. Chcel zomrieť pre nás, pre teba.

Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí

Tento obraz je dielom americkej umelkyne, spisovateľky a učiteľky Kathy Escobarovej. Šokujúcim spôsobom ukazuje, za koho každého je Ježiš ochotný zomrieť. V pozadí vidíme slová prostitútky, nevinné dieťa, falošný kresťan, ateista, homosexuál, ohovárač, rasista, potratené deti, rozvedený a mnohé ďalšie. On vykúpil všetkých, nehladiac na hriechy a previnenia, aby sa splnilo, čo povedal prorok Izaiáš: „On vzal na seba naše slabosti a niesol naše choroby.“ (Mt 8,17)

„Lekára nepotrebujú zdraví, ale chorí; neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnych.“ (Mk 2,17) Každý z nás má slabosti, hriechy, do ktorých často upadá. Každý už vykonal skutok, ktorý nebol v Božích očiach správny. Možno ste už niekedy došli do štádia, kedy ste si povedali: „Ja už nechcem byť zlý. Čo mám s tým robiť?“

Vítazstvo nad smrťou

Vieme, že Ježišova cesta sa neskončila smrťou na kríži. Kristus vstal z mŕt-

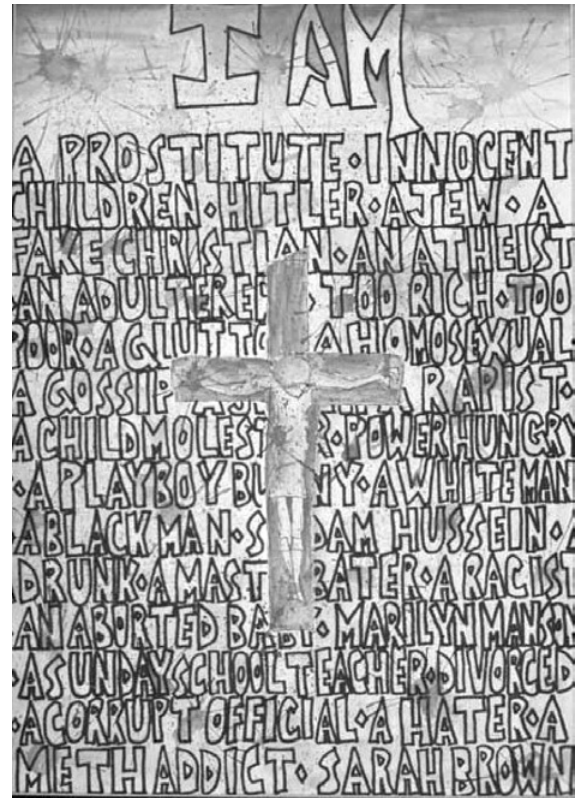
vych. Niesol kríž, zomrel na ňom, ale víťazne vstal. Diabol sa stal porazeným. Už sme spomínali, že Ježiš niesol naše choroby a naše previnenia. To znamená, že keď porazil diabla, porazil aj zlo, choroby a slabosti v nás. Vyniesol naše hriechy na Golgotu a premenil ich zmŕtvychvstaním.

Ak sa chceme zmeniť, záleží na nás, či mu budeme ochotní dať do rúk svoju slabosť, aby ju premenil. Len Ježiš nás spasí, len on má moc zachrániť nás. Nemôžeme sa spoliehať len na svoje sily, pretože sme príliš slabí. Boh hovorí: „Ja som tvoja spása.“ (Ž 35, 3)

„Na Zem zostúpil sám Život náš, vzal na seba našu smrť a zničil ju plnosťou svojho života; hromovým hlasom zavolať, aby sme sa vrátili k nemu do tajomstva, odkiaľ prišiel k nám, vkročiac do panenského lona, kde sa s ním spojila ľudská bytosť, smrteľné telo, ale nie navždy smrteľné. Neprichádzal pomaly, ale príbehol, volal slovami, skutkami, smrťou, životom; zostúpením, vystúpením, aby sme sa vrátili k nemu.“ (sv. Augustín)

On „prišiel na svet zachrániť hriešnikov.“ (1 Tim 1, 15).

Chce zobrať našu drzosť k vyšším autoritám, hádky s rodičmi, nezodpovednosť v škole, lenivosť, smilstvo a ďalšie hriechy, ktorých sa ako mladí dopúšťame. Svätý Augustín nám pripomína: „Pravde odovzdaj, čo si od Pravdy dostala, a nič nestratíš; ba rozkvitne tvoja hniloba, tvoje choroby sa vyliečia, tvoja nestálosť sa stratí, zmení na pevnosť a nestrhne ťa k zemi, ale zostane s tebou a bude trvať s Bohom, ktorý je a zostáva naveky.“

Preto spievame *Kríž je znakom spásy*. Ježiš nás chcel vykúpiť z otroctva hriechu. Má naozaj moc zachrániť nás svojou láskou. Nechajme sa vykúpiť, povedzme Bohu svoje áno a vďaka.

Na záver už iba dodám text piesne, ktorý presne vystihuje toto veľkonočné tajomstvo: *Každý z nás dúfa v súcit a bezhraničnú lásku. Ó, Pane, zmiluj sa. Každý z nás túži prijímať milosť odpustenia a nádej spásy. Biedny som, ty ma prijímaš, všetok môj strach a pády. Ó, Kriste, zmiluj sa. Za tebou túžim kráčať, si moja pevná nádej, dnes sa ti dávam. Vládca, vrchmi môže hýbať, môj Boh je najmocnejší, má moc zachrániť nás. Víťaz, pôvod večnej spásy, porazil smrť z hrobu vstal, Ježiš víťazne vstal. Zažiar svetlom, nech ťa svet vidí. Spievaj: Tebe sláva, Kráľ môj víťazný, Ježiš. (Espé – Vládca)*

Annamária Salanciová

Aleluja, Dobráčikovia!

Aj u vás zaváňajú klobásky, šunky či kysnuté koláče, máte dom plný maľovaných vajíčok a tešíte sa z veľkonočných sviatkov? Veru, na celom svete oslavujeme zmŕtvychvstanie, no tradície sú v každej krajine rôzne. Tak sa na nich pozrime.

Poľsko

Nielen na dedinách, ale i vo veľkomesťoch sa udržala tradícia svätenia palmových ratolestí a palmových procesií. Každý chce mať čo najkrajšiu ratolesť zviazanú zo sušených tráv, vrbových výhonkov a farebného krepového papiera. Tradičnou je i oblievačka.

Veľká Británia

Veriace rodiny dodržiavajú pôst a do kostola idú najmä vo Veľkonočnú nedeľu. Medzi tradičné jedlá patria krížom zdobené žemle známe ako „hot cross bun“, ktoré boli jediným povoleným jedlom na Veľký piatok a stali sa symbolom obetovaného Krista. V niektorých častiach Anglicka prežíva starý zvyk, kedy na ďalší pondelok po Veľkej noci ženy priväzujú mužov k stoličkám a vymáhajú si na nich ako výkupné drobné mince. Muži im to oplácajú o deň neskôr, ale výkupným býva bozk. Vo Veľkonočný pondelok rodičia deťom schovávajú sladkosti a iné maličkosti, ktoré si musia nájsť.

Nórsko

K nórskej Veľkej noci patrí žltá farba. Žltými kuriatkami sú vyzdobené príbytky a výklady obchodov. V znamení žltej sa nesú aj vydania novin, časopisov či igitové tašky v supermarketoch. Zaujímavosťou Veľkej noci v Nórsku je čítanie detektívnych románov, ktoré má korene v násilnej smrti Krista na kríži.

Maďarsko

V minulosti sa v Maďarsku na veľkonočné sviatky hádzali mladé dievčatá do rybníkov. Dnes ich chlapci polievajú

väčšinou voňavkami. Za odmenu dostanú buď peniaze alebo veľkonočné vajíčko. V maďarských rodinách sa počas sviatkov radi stretávajú pri spoločnom slávnostnom stole a hostia sa šunkou, orechovými a makovými koláčmi i veľkonočnou brišskou.

Grécko

Počas Veľkonočnej nedele sa konajú vidiecke hostiny, na ktorých nechýba grilovaná jahňacina, vajíčka, chlieb, šaláty a koláče. Všetko je prestreté na dlhých stoloch a k dispozícii každému. Po celý deň nosia ľudia so sebou kraslice, a keď stretnú známych, tak si s nimi „túknú“ a pritom povedia: „Kristus vstal z mŕtvych.“ Gréci jedia okrúhly plochý bochník, na ktorom je kríž a načerveno zafarbené vajíčka.

Švédsko

Malé deti sa na Zelený štvrtok oblečú do dlhých šiat, so šatkami na hlavách a s načerveno natretými tvármi, zvonia pri dverách, alebo domácim podstrčia pod dvere veľkonočný list. Súčasťou veľkonočnej výzdoby sú brezové metly, na koncoch vetvičiek ozdobené farebnými pierkami. Šibanie používajú aj vo Švédsku. Tradičnými pochútkami na veľkonočnom stole sú omelety, jahňacie mäso, losos.

Španielsko

Počas veľkonočných dní sa v centrách miest zastaví hromadná doprava a ľudia vyrazia do ulíc, aby si pozreli pouličné predstavenia so stredovekými motívmi. V španielskych mestách môžeme vidieť sprievod kajúcnikov s vysokými

kuželovitými čiapkami. Za nimi kráčajú chlapci s dlhými sviečkami. Hlavným motívom celého sprievodu sú bohato zdobené nosidlá s Kristom či inými postavami v životnej veľkosti.

Nemecko

Deti v Nemecku sa počas veľkonočných sviatkov veľmi radi hrajú na čokoládový bozk. Podstatné je prehltnúť čo najviac čokoládových cukríkov zo želatíny tak šikovne, aby ti ostatní hráči nestihli rozmazať čokoládu po tvári. Vyhráva ten, kto zje najviac cukríkov a má najčistejšiu tvár. Nemci veľmi obľubujú pašiovú hru o utrpení, ukrižovaní a smrti Ježiša Krista.

Rusko

Veľká noc v Rusku sa slávi inokedy ako vo zvyšku Európy. Ruskí pravoslávni sa riadia starým juliánskym kalendárom. Veľkej noci predchádza štvordenný prísny pôst. Medzi ruské tradície patrí predovšetkým farbenie a zdobenie vajíčok. Priatelia si vajíčka vzájomne darujú na dôkaz vzkriesenia.

Taliansko

Počas svätého týždňa veriaci chodiajú na procesie, ktorými si pripomínajú udalosti okolo Ježišovho ukrižovania a zmŕtvychvstania. Veľkonočné menu obsahuje veľa jahňaciny a vajíčka. Dôležitú úlohu na sviatočných stoloch majú praclíky, ktorých skrútený tvar predstavuje založenie rúk pri modlitbe. Buona Pasqua! (Veselú Veľkú noc!)

Informácie spracované podľa:
<http://www.sme.sk/c/2149916/velka-noc-v-zahranici.html>

Úloha pre vás

Dobráčikovia, vedeli by ste vymalovať zástavy a priradiť ich jednotlivým krajinám spomínaným v článku? Pokúste sa. Niektoré sa zdajú rovnaké, líšia sa však farebne.

farský informátor

Krížová cesta detí v Markušovciach. Snímka: Peter Lazor

Hospodárske rady farnosti

Na konci januára sa uskutočnilo stretnutie hospodárskych rád našej farnosti. **Vo filiálke Lieskovany** sa rozhodlo o oprave fasády kostola. S opravou by sa začalo po slávnosti 1. sv. prijímania, preto všetky mesačné zbierky v kostole Lieskovany budú na tento účel. **Vo filiálke Teplička** sa rozhodlo o reštaurovaní hlavného oltára. Po slávnosti 1. sv. prijímania sa začne s reštaurátorským výskumom oltára a následne s reštaurovaním. **V Markušovciach** sa rozhodlo o výmene strešnej krytiny na kostole v Markušovciach. Dôvodom výmeny strechy je pretekание, ktoré vzniká z nedostatočne vyhotovených spojov medzi štvorcovými šablónami a tam, kde sa stretávajú rôzne spôsoby ukladania plechov. Keďže pôjde o náročnú investíciu, HR Markušovce

rozhodla o zbierke formou milodarov, ktoré môžete dať ktorémukoľvek členovi HR Markušovce v kostole alebo na ich adrese doma.

- Sukeník Jozef, Komenského 27
- Lazor Peter, Podhradová 2
- Kalafut František, SNP 20
- Franko Michal, SNP 40
- Grečková Mária, J. Nepomuckého 33
- Mgr. Adamec Tomáš, Komenského 33
- Franková Alžbeta, SNP 40

Miništrantský výlet (fotka v prílohe)

Dňa 24. februára počas jarných prázdnin sa konal miništrantský výlet do Slovenského raja na Tomášovský výhľad pod vedením pána kaplána. Zúčastnili sa ho miništranti z Markušoviec a Tepličky.

Mimoriadni vysluhovatelia svätého prijímania

Dekrétom diecézneho biskupa boli ustanovení noví mimoriadni vysluhovatelia sv. prijímania v Markušovciach – dňa 15. marca pri svätej omši. Sú to Pavol Zmuda, Dominik Sečka a Šimon Salanci. K ich úlohe im vyprajujeme veľa Božieho požehnania.

Dátumy 1. svätého prijímania v našej farnosti

Lieskovany – 3. máj (5. veľkonočná nedeľa)

Teplička – 10. máj (6. veľkonočná nedeľa)

Markušovce – 17. máj (7. veľkonočná nedeľa)

Založené 1999

aktivity farnosti

Krížová cesta 2015

Snímky: Pavol Zmuda

Vydáva Rímskokatolícky farský úrad Markušovce pre farnosť Markušovce a filiálky Teplička, Pod Teplička a Lieskovany. Zodpovedná redaktorka: Mgr. Monika Hodníčká. Redaktori: Mgr. Adriana Lazorová, Peter Lazor a externisti. Sadzba a grafická úprava: Ing. Peter Hamrák. Technické spracovanie: Tlačiareň Kežmarok. Jazyková úprava: Mgr. Barbora Klučárová. Odborný konzultant: Mgr. Ondrej Švančara. Imprimatur: Prof. ThDr. František Tondra, spišský diecézny biskup, BÚ 16. 2. 1999, č. prot. 113/99. Registrované OÚ, odbor školstva a kultúry v Spišskej NovejVsi, reg. č. 2/99. Náklad 1000 kusov. Adresa redakcie: Rím. kat. farský úrad, Michalská 52, 053 21 Markušovce. Nepredajné. E-mail: info@pokojadobro.sk. <http://www.pokojadobro.sk>. Redakcia si vyhradzuje právo upravovať príspevky. Nevyžiadané rukopisy nevraciam.